

АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ

П. В. Бондаренко, к. е. н., старший
викладач кафедри фінансового
менеджменту та фондового ринку,
Одеський національний економічний
університет, м. Одеса, Україна

Альтернативні форми перестрахування становлять один із найдинамічніших сегментів сучасного глобального перестрахового ринку, оскільки забезпечують диверсифікацію джерел капіталу, зменшення залежності від традиційних перестраховиків та інтеграцію фінансових ринків у механізми управління страховими ризиками. Їх поява була зумовлена структурними обмеженнями традиційного перестраховального капіталу після масштабних катастроф, зокрема урагану Катріна 2005 року, а подальший розвиток — зростанням кліматичних, кібер- та інших системних ризиків, що потребують нових інструментів розподілу ризику.

Рис. 1. Альтернативні форми перестрахування

Джерело: побудовано автором самостійно на основі узагальнення [1-2] та практики міжнародних страхових корпорацій.

На відміну від класичних пропорційних і непропорційних договорів, альтернативні форми ґрунтуються на механізмах цінних паперів, пов'язаних з страховими ризиками та передбачають пряме залучення інституційних інвесторів, таких як пенсійні фонди, хедж-фонди та інвестиційні компанії. Економічна сутність цих інструментів полягає у трансформації страхового ризику у фінансовий актив, що дозволяє ізолювати ризик від балансу цедента, забезпечити повне забезпечення зобов'язань та створити для інвесторів можливість отримання доходів, некорельованих із традиційними ринками капіталу. Як зазначають українські дослідники, у контексті воєнних ризиків та нестабільності фінансового середовища пошук нових джерел перестраховальної ємності стає критично важливим для стійкості національного страхового ринку [1; 2].

Катастрофічні облігації є найбільш розвиненою та ліквідною формою ILS. Передача ризику здійснюється через спеціальну компанію, яка випускає облігації для інвесторів. У разі настання тригерної події інвестори втрачають частину або всю основну суму, що спрямовується на покриття збитків cedenta. Тригери можуть бути індексними, параметричними або індемніфікаційними.

Сайдкари є спеціальними структурами, що дозволяють інвесторам брати участь у квотному перестрахованні певного портфеля ризиків. Вони забезпечують повне забезпечення зобов'язань і використовуються для швидкого нарощування перестраховальної ємності у періоди жорсткого ринку. У 2025 році обсяг ринку сайдкарів зріс до 19,6 млрд дол. США, зокрема завдяки активному розвитку бічних автомобілів для перевезення постраждалих [2].

Колатералізоване перестраховання передбачає повне забезпечення зобов'язань перестраховика заставою, що зберігається на трастовому рахунку. Це менш ліквідне, ніж катастрофічні облігації, але дозволяє гнучко структурувати покриття для специфічних ризиків і залишається одним із ключових інструментів альтернативного перестраховання.

Гарантії галузевих втрат передбачають виплату при досягненні галузевих втрат певного рівня, незалежно від індивідуальних збитків cedenta. Вони використовуються для хеджування екстремальних подій і мають короткостроковий характер.

Параметричні продукти забезпечують виплату при досягненні визначених фізичних параметрів - швидкість вітру, кількість опадів, магнітуда землетрусу. Переваги — швидкість виплат, прозорість та мінімізація морального ризику; а недолік — базисний ризик, який виникає, коли фактичні втрати або збитки не повністю узгоджуються з параметрами, на які спираються виплати (наприклад, швидкість вітру або кількість опадів). Це може призвести до ситуації, коли виплати за договором не покривають реальні збитки, що підвищує ризик для страхувальника.

Альтернативні форми перестраховання можуть стати перспективним напрямом розвитку національного ринку, особливо в умовах воєнних ризиків та обмеженої внутрішньої перестраховальної ємності.

Література

1. Горбачова О. М., Петрова А. М. Сучасний стан та перспективи розвитку перестраховання в Україні. Business, Economics and Sustainable Development. 2024.
2. Хондаров В. В. Ринок перестраховання в Україні: тренди та сучасні виклики. Магістерська робота. ДонНУ ім. Василя Стуса. 2025.